



# Standardy Ochrony Małoletnich

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 ze zm.)
2. Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1606)
3. Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 984 ze zm.)
4. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 900 ze zm.)
5. Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1781)
6. Konwencja o prawach dziecka (Dz. U. z 1991 r. nr 120, poz. 526)
7. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870).

## Preambuła

*Krzywdzenie dziecka obejmuje wszelkie działania osoby dorosłej, zarówno zamierzone, jak i niezamierzone, które negatywnie wpływają na rozwój fizyczny lub psychiczny dziecka.*

*(według definicji WHO).*

W II Liceum Ogólnokształcącym im. Adama Mickiewicza w Raciborzu, przywiązuje się ogromną wagę do ochrony małoletnich przed wszelkimi formami krzywdzenia. Działania szkoły opierają się na obowiązujących przepisach prawa, a także na wartościach, takich jak szacunek, zaufanie i odpowiedzialność. Stawia się na edukację, prewencję oraz wsparcie dla uczniów, nauczycieli i rodziców, aby zapewnić bezpieczne i przyjazne środowisko edukacyjne.

## SPIS TREŚCI

- I. Wstęp i słowniczek
- II. Dotychczasowe działania, które przynosiły pozytywne efekty w ochronie uczniów przed przemocą
- III. Zasady ochrony małoletnich przed krzywdzeniem
  - a. Zasady bezpiecznej rekrutacji pracowników
  - b. Zasady bezpiecznej relacji personel-uczeń
  - c. Zasady bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów elektronicznych
  - d. Zasady ochrony wizerunku i danych osobowych uczniów
- IV. Rozpoznawanie przemocy
  - a. Rozpoznawanie przemocy wobec ucznia
  - b. Rozpoznawanie przemocy wobec ucznia niepełnosprawnego oraz chorego przewlekle
- V. Procedury podejmowania interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia
  - a. Procedura postępowania w przypadku otrzymania informacji o wykorzystywaniu seksualnym dziecka w środowisku rodzinnym
  - b. Procedura postępowania w przypadku krzywdzenia ucznia przez osobę ze środowiska rodzinnego
  - c. Procedura interwencji w sytuacji krzywdzenia ucznia w szkole przez pracownika jednostki
  - d. Procedura interwencji w sytuacji krzywdzenia ucznia w szkole przez rówieśników
  - e. Procedura postępowania wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego
  - f. Procedura postępowania w przypadku cyberprzemocy i stalkingu
  - g. Procedura Niebieskiej Karty
- VI. Ewaluacja stosowania Standardów Ochrony Małoletnich
- VII. Ważne telefony i adresy

## **I. Wstęp i słowniczek.**

Ochrona małoletnich przed krzywdzeniem w II Liceum Ogólnokształcącym im. Adama Mickiewicza w Raciborzu jest priorytetem. Dokument ten określa zasady, procedury oraz działania, które mają na celu zapewnienie bezpieczeństwa uczniom, zarówno fizycznego, jak i psychicznego. Wszyscy pracownicy szkoły są zobowiązani do przestrzegania tych standardów oraz do aktywnego wspierania działań mających na celu ochronę małoletnich.

Ilekróć w niniejszych procedurach jest mowa o:

1. krzywdzeniu ucznia - należy przez to rozumieć każde zamierzone lub niezamierzone działanie oraz zaniechanie działań ze strony osoby dorosłej, które negatywnie wpływa na rozwój fizyczny lub psychiczny ucznia (definicja WHO). Krzywdzenie dzieci i młodzieży to też bezczynność społeczeństwa lub instytucji, a także rezultat takiej bezczynności, który ogranicza równe prawa młodzieży i zakłóca ich optymalny rozwój. Można wyróżnić następujące wymiary zjawiska krzywdzenia ucznia:

- a) przemoc psychiczna - przymus, groźby, obrażanie, wyzywanie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, krzyczenie, wyśmiewanie, lekceważenie,
- b) przemoc fizyczna - szarpanie, kopanie, popychanie, policzkowanie, przypalanie papierosem, bicie ręką przy użyciu przedmiotów, klaps,
- c) przemoc seksualna - gwałt, wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych zachowań seksualnych,
- d) przemoc ekonomiczna - unikanie płacenia alimentów, zakazywanie członkowi rodziny pracy lub edukacji w celu zdobycia zatrudnienia, przywłaszczanie do swoich celów wspólnych środków na utrzymanie rodziny,
- e) zaniedbanie - głodzenie, niedostarczanie odpowiedniej ilości jedzenia, nieodpowiednia higiena lub jej brak, niezgłaszanie się z dzieckiem do lekarza (gdy tego wymaga), brak leczenia mimo zaleceń lekarzy, niedopilnowanie w kwestii edukacji, brak przejawiania zainteresowania, w jaki sposób dziecko spędza wolny czas, jaki ma zainteresowania, problemy oraz potrzeby,
- f) alienacja rodzicielska - ograniczenie kontaktu i izolowanie dziecka od drugiego rodzica, odcinanie drugiego rodzica od informacji dotyczących dziecka, wymazywanie drugiego rodzica z życia dziecka, niszczenie zdjęć i pamiątek,

przedstawianie drugiego rodzica w złym świetle, zakazywanie dziecku swobodnego mówienia i wyrażania miłości do drugiego rodzica;

- g) cyberprzemoc - przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych. Podstawowe formy zjawiska to nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem sieci, publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem sieci oraz podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli.
2. przemocy domowej - należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:
    - a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
    - b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
    - c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
    - d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
    - e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej;
  3. pracownikowi szkoły – należy przez to rozumieć osobę zatrudnioną na podstawie umowy pracę, mianowania, powołania lub umowy cywilno-prawnej. Osoby pracujące w szkole dzielą się na pracowników pedagogicznych i niepedagogicznych;
  4. dziecku, uczniu - należy przez to rozumieć osobę przyjętą do szkoły w toku postępowania rekrutacyjnego, po dopełnieniu wszelkich niezbędnych formalności przez rodziców i ucząca się w szkole;
  5. zespołowi interwencyjnemu - należy przez to rozumieć powołany przez dyrektora szkoły zespół pracowników w przypadku podejrzenia stosowania przemocy fizycznej lub psychicznej o dużym nasileniu oraz podejrzenia wykorzystania seksualnego,
  6. koordynatorze – należy przez to rozumieć osobę odpowiedzialną za przestrzeganie Standardów Ochrony Małoletnich.

## **II. Dotychczasowe działania, które przynosiły pozytywne efekty w ochronie uczniów przed przemocą.**

Szkoła, realizując swoje ustawowe zadania związane z kształceniem, wychowaniem oraz opieką nad uczniami, ma obowiązek zapobiegać wszelkim formom krzywdzenia uczniów oraz interweniować, gdy uczeń jest zagrożony. Szczególną uwagę należy poświęcać przypadkom, gdy zagrożenie pochodzi od rodziców.

### 1. Dotychczasowe zasady udzielania pomocy uczniom doznającym przemocy:

- a) nadzór i wsparcie: Dyrektor szkoły nadzoruje przypadki uczniów krzywdzonych, wspierając bezpośrednio zaangażowane osoby,
- b) koordynacja pomocy: pomoc koordynuje Zespół Specjalistów,
- c) obowiązek reagowania: każdy pracownik szkoły, który zauważył lub podejrzewał symptomy krzywdzenia u ucznia, był zobowiązany do działania,
- d) diagnoza sytuacji: działania opierają się na diagnozie sytuacji ucznia, uzyskanej od nauczycieli, personelu oraz innych dostępnych źródeł,
- e) współpraca zespołowa: pomoc uczniowi udzielana jest zespołowo, z zachowaniem dyskrecji,
- f) indywidualne podejście: reakcje dostosowywane są indywidualnie do sytuacji każdego ucznia.

### 2. Działania kryzysowe.

W sytuacjach kryzysowych działania podejmowane są niezwłocznie, z naciskiem na zapewnienie bezpieczeństwa ucznia. Uczniowie oraz ich rodzice mają prawo do pełnej informacji o sytuacji i krokach podjętych przez szkołę. Dyrektor odpowiada za przestrzeganie praw ucznia, a Zespół Specjalistów nadzoruje cały proces. Uczniowie nieprzestrzegający zasad postępowania podlegają konsekwencjom określonym w statucie szkoły.

### 3. Działania prewencyjne.

- a) Edukacja nauczycieli: nauczyciele są szkoleni w zakresie rozpoznawania oznak krzywdzenia dzieci.
- b) Dostępność wsparcia: specjaliści (pedagog, pedagog specjalny, psycholog) udzielają uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Na gazetkach szkolnych umieszczane są numery telefonów do anonimowej rozmowy ze specjalistami.

- c) Program edukacyjny: szkoła co roku uchwała Program Wychowawczo-Profilaktyczny, zapobiegający negatywnym zachowaniom uczniów i zapewniający ich bezpieczeństwo.
- d) Wczesne wykrywanie: regularne spotkania uczniów z pedagogiem i psychologiem mają na celu identyfikację tych, którzy mogą być narażeni na trudności.
- e) Przyjazne środowisko: szkoła dba o atmosferę bezpieczeństwa i wsparcia, zapewniając uczniom możliwość zadawania pytań i uzyskiwania odpowiedzi.
- f) Monitorowanie zachowań: nauczyciele i personel są wyczuleni na zmiany w zachowaniach uczniów mogące świadczyć o krzywdzeniu.
- g) Współpraca z instytucjami: szkoła współpracuje z różnymi instytucjami pomocowymi, organizując pogadanki i podejmując działania w przypadku krzywdzenia ucznia. Współpracuje m.in. z:
  - a. Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną,
  - b. Poradnią Psychologiczną dla Dzieci i Młodzieży,
  - c. Poradnią Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży,
  - d. Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie,
  - e. Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej,
  - f. Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej,
  - g. Fundacją Centrum Pokrzywdzonym Prześpiństwem,
  - h. policją,
  - i. Sądem Rejonowym w Raciborzu.

### **III. Zasady ochrony małoletnich przed krzywdzeniem.**

#### **a. Zasady bezpiecznej rekrutacji pracowników.**

##### 1. Wymagania i proces rekrutacji.

II Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza w Raciborzu zatrudnia wyłącznie osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje do pracy z uczniami. W procesie rekrutacji szkoła wymaga dostarczenia następujących dokumentów:

- a) informacje o wykształceniu,
- b) kwalifikacje zawodowe,
- c) historia zatrudnienia.



Szkoła może również poprosić o referencje od poprzednich pracodawców lub kontakt do osób mogących je wystawić. Podanie takich danych jest dobrowolne, a ich brak nie może być podstawą do odmowy zatrudnienia.

2. Kontrola pracowników.

Przed rozpoczęciem pracy, szkoła jest zobowiązana sprawdzić osoby zatrudniane w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym. Wydruk z rejestru jest przechowywany w aktach osobowych pracownika lub odpowiedniej dokumentacji wolontariusza.

3. Wymagania dotyczące niekaralności.

Każdy nauczyciel musi przedstawić zaświadczenie o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego (KRK) przed zatrudnieniem, chyba że jest ponownie zatrudniany w tej samej szkole w ciągu 3 miesięcy od zakończenia poprzedniego zatrudnienia. W przypadku braku zaświadczenia z KRK, nauczyciel musi złożyć oświadczenie o niekaralności oraz braku toczących się postępowań karnych, sądowych i dyscyplinarnych.

4. Informacje potrzebne przed zatrudnieniem.

Dyrektor szkoły uzyskuje informacje z Krajowego Rejestru Karnego dotyczące przestępstw określonych w Kodeksie karnym oraz innych ustawach. Dodatkowo, osoby zatrudniane na stanowiskach pedagogicznych muszą dostarczyć zaświadczenie z Rejestru Orzeczeń Dyscyplinarnych dla Nauczycieli.

5. Zapoznanie z dokumentacją.

Przed rozpoczęciem pracy wszyscy pracownicy, praktykanci i wolontariusze muszą zapoznać się z następującymi dokumentami:

- a) Statutem Szkoły,
- b) Regulaminem Pracy,
- c) Standardami Ochrony Małoletnich,
- d) Regulaminami BHP i ppoż.,
- e) Kodeksem Etyki,
- f) Polityką Bezpieczeństwa Przetwarzania Danych Osobowych (RODO).

Potwierdzenie zapoznania się z powyższymi dokumentami oraz zobowiązanie do ich przestrzegania są składane pisemnie i dołączane do akt osobowych lub dokumentacji związanej z działalnością wolontariacką lub praktykami zawodowymi.

## **b. Zasady bezpiecznej relacji personel-uczeń.**

### 1. Kodeks postępowania z uczniem.

- a) Bezpieczeństwo uczniów: personel szkoły dba o bezpieczeństwo uczniów i monitoruje ich dobrostan.
- b) Uwzględnianie potrzeb: w pracy z uczniami należy uwzględniać ich umiejętności rozwojowe oraz ograniczenia wynikające z niepełnosprawności.
- c) Wsparcie uczniów: personel wspiera uczniów w pokonywaniu trudności.
- d) Działania wychowawcze: personel kształtuje prawidłowe postawy, promując wyrażanie emocji w sposób niekrzywdzący innych oraz eliminowanie zachowań agresywnych.
- e) Zasady grupy: uczniowie są zapoznawani z zasadami regulującymi funkcjonowanie grupy, uwzględniającymi prawa dziecka.
- f) Nagradzanie: pozytywne zachowania uczniów są wzmacniane poprzez nagrody słowne, rzeczowe oraz pochwały przekazane rodzicom.
- g) Informowanie o konsekwencjach: uczniowie są informowani o konsekwencjach swoich zachowań.
- h) Zakazane zachowania: niedopuszczalne są zachowania tzw. cielesne (szarpanie, bicie), słowne (wyzywanie, wyśmiewanie), zmuszanie oraz negowanie uczuć.
- i) Szacunek dla intymności: kontakt z uczniem opiera się na poszanowaniu jego intymności i jest ustalany z rodzicami lub opiekunami prawnymi.
- j) Reakcja na zagrożenia: w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa każdy pracownik jest zobowiązany przeciwdziałać i natychmiast powiadomić dyrektora.
- k) Monitoring pracowników: dyrektor szkoły monitoruje pracowników, aby zapobiegać krzywdzeniu uczniów.
- l) Zasady codziennych kontaktów:
  - a. dorośli szanują indywidualne potrzeby dziecka,
  - b. używają języka zrozumiałego dla dziecka,
  - c. nie wyrażają krytycznych ani ośmieszających opinii wobec dziecka,
  - d. nie dyskryminują dziecka,
  - e. nie stosują przewagi fizycznej (nie biją, nie szarpiają, nie używają siły fizycznej).

- m) Stosowanie siły w sytuacjach kryzysowych: w uzasadnionych przypadkach można użyć siły fizycznej, aby przerwać zachowania zagrażające życiu lub zdrowiu ucznia, jednocześnie dbając o jego nietykalność cielesną.
2. Cel działań szkoły.  
Nadrzędnym celem działań szkoły jest promowanie dobra ucznia i jego najlepszego interesu. Personel traktuje uczniów z szacunkiem, dbając o ich godność i potrzeby. Przemoc w jakiegokolwiek formie jest absolutnie niedopuszczalna.
  3. Profesjonalne relacje.  
Pracownicy szkoły utrzymują profesjonalne relacje z uczniami. Każda interakcja powinna być adekwatna, bezpieczna, uzasadniona i sprawiedliwa. Należy działać otwarcie i przejrzysto, aby zminimalizować ryzyko błędnej interpretacji zachowania.
  4. Uczniowie przewlekłe chorzy.  
Nauczyciele muszą zapoznać się z informacjami na temat choroby ucznia i dostosować metody pracy do jego możliwości psychofizycznych.
  5. Komunikacja z uczniami.
    - a) Zachowanie cierpliwości i szacunku.
    - b) Uważne słuchanie i udzielanie odpowiedzi adekwatnych do wieku i sytuacji ucznia.
    - c) Unikanie zawstydzania, upokarzania, lekceważenia i obrażania ucznia.
    - d) Niewykorzystywanie władzy lub przewagi fizycznej.
  6. Kontakt fizyczny z uczniami.
    - a) Zakazane jest bicie, szturchanie, popychanie oraz naruszanie integralności fizycznej ucznia.
    - b) Kontakt fizyczny nigdy nie może być nieprzyzwoity ani niestosowny.
    - c) Szczególna ostrożność jest wymagana wobec uczniów, którzy doświadczyli nadużyć.
  7. Kontakty poza godzinami pracy.
    - a) Kontakt z uczniami powinien odbywać się wyłącznie w godzinach pracy i dotyczyć celów edukacyjnych.
    - b) Nie wolno zapraszać uczniów do swojego miejsca zamieszkania ani spotykać się z nimi poza godzinami pracy.
    - c) W sytuacjach zagrożenia życia, zdrowia lub bezpieczeństwa ucznia, dopuszczalny jest kontakt przez ustalone kanały komunikacji.

Przestrzeganie tych zasad zapewnia bezpieczne i przyjazne środowisko dla uczniów, wspierając ich rozwój i dobrostan.

### **c. Zasady bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów elektronicznych.**

#### 1. Dostęp do Internetu.

Personel i uczniowie mogą korzystać z Internetu tylko podczas zajęć w pracowni informatycznej.

#### 2. Monitorowanie sieci.

Sieć szkolna jest monitorowana, aby zidentyfikować sprawców ewentualnych nadużyć. Na wszystkich komputerach monitorowany jest ruch sieciowy.

#### 3. Dostęp uczniów do Internetu.

Uczniowie mogą korzystać z Internetu wyłącznie pod nadzorem nauczyciela podczas lekcji.

#### 4. Cel korzystania z multimediiów.

Korzystanie z multimediiów, Internetu i programów użytkowych podczas zajęć jest wyłącznie informacyjne i edukacyjne.

#### 5. Obsługa sprzętu.

Uczniowie obsługują sprzęt komputerowy zgodnie z zaleceniami nauczyciela i regulaminem pracowni informatycznej.

#### 6. Zabronione działania:

- a) instalowanie oprogramowania i zmiany konfiguracji,
- b) usuwanie plików, odinstalowywanie programów, demontaż sprzętu,
- c) dotykanie kabli, montaż i demontaż urządzeń w pracowni komputerowej.

#### 7. Nadzór podczas zajęć:

- a) uczniowie mają dostęp do Internetu pod nadzorem nauczyciela,
- b) nauczyciel informuje uczniów o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu.

#### 8. Regulamin pracowni komputerowej.

Zabronione jest przeglądanie treści wulgarnych, zawierających przemoc oraz logowanie się na portale społecznościowe.

#### 9. Edukacja i świadomość.

Szkoła zapewnia dostęp do materiałów edukacyjnych na temat bezpiecznego korzystania z Internetu i buduje świadomość uczniów o zagrożeniach w sieci.

#### 11. Ochrona danych logowania.

Osoba odpowiedzialna za Internet oraz nauczyciele prowadzący zajęcia informatyczne posiadają indywidualne loginy i hasła, które są utrzymywane w tajemnicy.

12. Postępowanie w przypadku znalezienia niebezpiecznych treści.

- a) Reakcja na przeglądanie niebezpiecznych treści:
  - a. nauczyciel, który zauważy ucznia przeglądającego niebezpieczne treści, informuje wychowawcę, pedagoga i psychologa szkolnego.
- b) Przeglądy komputerów:
  - a. wyznaczony pracownik szkoły przegląda komputery używane przez uczniów i identyfikuje osoby korzystające z nich w czasie wyszukiwania niebezpiecznych treści,
  - b. informacje o uczniu są przekazywane wychowawcy, pedagogowi i psychologowi szkolnemu.

13. Rozmowa z uczniem:

- a) pedagogowie lub psycholog przeprowadzają rozmowę z uczniem na temat bezpieczeństwa w Internecie,
- b) jeśli uczeń jest krzywdzony, podejmowane są dalsze działania zgodnie z procedurami szkoły.

**d. Zasady ochrony wizerunku i danych osobowych uczniów.**

Ochrona Danych Osobowych.

II Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza w Raciborzu zapewnia najwyższe standardy ochrony danych osobowych uczniów zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Szkoła dba o prywatność uczniów i ochronę ich danych osobowych.

1. Polityka ochrony danych: Szkoła wdrożyła Politykę ochrony danych osobowych. Dokumentacja RODO została opracowana zgodnie z europejskimi i krajowymi przepisami dotyczącymi ochrony danych.
2. Zasady ochrony danych:
  - a) przetwarzanie danych zgodnie z zasadami prawa, rzetelności i przejrzystości,
  - b) ograniczenie celu przetwarzania danych,
  - c) minimalizacja danych,
  - d) prawidłowość danych,
  - e) ograniczenie przechowywania danych,

- f) integralność i poufność danych,
  - g) rozliczalność.
3. Obowiązki pracowników.
- Pracownicy szkoły muszą zachować w tajemnicy dane osobowe uczniów oraz sposób ich zabezpieczenia przed nieuprawnionym dostępem. Dane osobowe są udostępniane tylko uprawnionym podmiotom zgodnie z przepisami prawa.
4. Ochrona małoletnich.
- Personel szkoły przetwarza dane osobowe małoletnich wyłącznie w ramach zespołu interdyscyplinarnego powołanego w trybie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Wykorzystywanie informacji o uczniach w celach szkoleniowych lub edukacyjnych jest możliwe tylko z zachowaniem anonimowości uczniów.
5. Komunikacja z mediami.
- Pracownicy szkoły nie udostępniają przedstawicielom mediów informacji o uczniach ani ich opiekunach bez pisemnej zgody. W wyjątkowych sytuacjach, po uzyskaniu zgody opiekunów, mogą wypowiedzieć się na temat ucznia.
6. Ochrona wizerunku uczniów.
- a) Prawo do prywatności: szkoła uznaje prawo ucznia do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewniając ochronę jego wizerunku.
  - b) Zasady upubliczniania:
    - a. wizerunek ucznia jest chroniony na podstawie przepisów prawa cywilnego, prawa autorskiego oraz RODO,
    - b. upublicznianie wizerunku uczniów do 18 roku życia wymaga zgody rodziców lub opiekunów; uczniowie powyżej 18 roku życia mogą wyrazić zgodę samodzielnie.
  - c) Pisemne zgody.

Zgody na upublicznienie wizerunku uczniów są wyrażane pisemnie i zawierają informacje o celu, miejscu i czasie publikacji. Rodzice i uczniowie mogą w każdej chwili wycofać swoją zgodę.
  - d) Informowanie o zasadach.

Szkoła informuje uczniów i rodziców o zasadach przetwarzania danych osobowych, w tym o możliwości wycofania zgody na publikację wizerunku.
  - e) Rejestracja wizerunków na wydarzeniach:

- a. jeśli wizerunek ucznia jest rejestrowany podczas zgromadzeń publicznych, zgoda nie jest wymagana,
  - b. na początku szkolnych wydarzeń informuje się rodziców i widzów o zasadach rejestracji wizerunków,
  - c. zdjęcia i nagrania uczniów nie mogą być udostępniane w mediach społecznościowych bez zgody rodziców.
- f) Monitoring i kamery.
- Ochrona wizerunku uczniów utrwalanych przez kamery monitoringu odbywa się zgodnie z Regulaminem monitoringu. Nagrania mogą być udostępniane tylko uprawnionym podmiotom.
- g) Korzystanie z wizerunku w edukacji.
- Nauczyciele mogą wykorzystywać materiały z udziałem uczniów w celach szkoleniowych tylko z zachowaniem anonimowości uczniów i za zgodą dyrektora szkoły.

Szkoła zobowiązuje się do ochrony danych osobowych i wizerunku uczniów, zapewniając ich bezpieczeństwo i prywatność zgodnie z obowiązującymi przepisami.

#### **IV. Rozpoznawanie przemocy.**

##### **a. Rozpoznawanie przemocy wobec ucznia.**

##### **1. Symptomy przemocy wobec uczniów.**

Jednorazowe wystąpienie symptomów nie zawsze oznacza przemoc, ale powtarzające się objawy lub ich kombinacja mogą wskazywać na krzywdzenie dziecka. Zareaguj, gdy uczeń:

- a) jest często brudny, nieprzyjemnie pachnie,
- b) kradnie jedzenie, pieniądze itp.,
- c) żebrze lub jest głodny,
- d) nie otrzymuje potrzebnej opieki medycznej, szczepień, okularów itp.,
- e) nie ma przyborów szkolnych, odzieży, butów i innych przedmiotów codziennego użytku,
- f) ma widoczne obrażenia ciała (siniaki, poparzenia, ugryzienia, złamania), których pochodzenie trudno wyjaśnić. obrażenia są w różnej fazie gojenia,

- g) podaje niewiarygodne lub niespójne wyjaśnienia dotyczące obrażeń, często je zmienia,
- h) unika zajęć wychowania fizycznego,
- i) nadmiernie zakrywa ciało, niestosownie do pogody,
- j) boi się rodzica/opiekuna, obawia się powrotu do domu lub ucieka z domu,
- k) wzdyga się, gdy podchodzi do niego osoba dorosła,
- l) cierpi na powtarzające się dolegliwości somatyczne: bóle brzucha, głowy, mdłości,
- m) jest wycofany, przestraszony, smutny lub agresywny, buntuje się, samookalecza,
- n) ma słabsze wyniki w nauce w stosunku do swoich możliwości,
- o) ucieka w świat wirtualny (gry komputerowe, Internet),
- p) używa środków psychoaktywnych,
- q) nagle zmienia swoje zachowanie,
- r) mówi o przemocach lub opowiada o trudnych sytuacjach w domu.

## 2. Symptomy przemocy ze strony rodzica/opiekuna.

Zwrócić uwagę, gdy rodzic/opiekun:

- a) podaje nieprzekonujące lub sprzeczne informacje dotyczące obrażeń dziecka, odmawia wyjaśnień,
- b) unika kontaktu z osobami zainteresowanymi losem dziecka,
- c) mówi o dziecku w negatywny sposób, obwinia je, poniża, używa obraźliwych określeń,
- d) stosuje surową dyscyplinę lub jest nadopiekuńczy, zbyt pobłażliwy lub odrzuca dziecko,
- e) nie interesuje się losem i problemami dziecka,
- f) nie potrafi określić miejsca przebywania dziecka,
- g) jest apatyczny, pogrążony w depresji, zachowuje się agresywnie,
- h) reaguje nieadekwatnie do sytuacji, wypowiada się niespójnie,
- i) nie jest świadomy lub neguje potrzeby dziecka,
- j) faworyzuje jedno z rodzeństwa,
- k) przekracza granice w kontakcie fizycznym z dzieckiem,
- l) nadużywa alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających.

## 3. Podczas rozmowy z uczniem doświadczającym przemocy należy:



- a) zapewnić sprzyjające warunki: oddzielny pokój, brak osób postronnych, brak pośpiechu,
- b) używać zrozumiałego języka: dostosowanego do wieku ucznia,
- c) okazywać szacunek i empatię: zaakceptować ucznia, być cierpliwym,
- d) nie naciskać: pozwolić uczniowi mówić we własnym tempie, nie zmuszać do wyznań,
- e) unikać naprowadzania, nie sugerować odpowiedzi,
- f) okazywać zrozumienie: uznać trudność mówienia o problemach, zwłaszcza rodzinnych,
- g) pochwalić za odwagę: docenić fakt, że uczeń podjął rozmowę,
- h) unikać krytyki rodziców: zrozumieć, że uczeń może obawiać się o los rodziców,
- i) nazwać przemoc: jasno określić, że uczeń nie jest winny,
- j) wesprzeć ucznia: uświadomić, że nie jest sam, wiele dzieci doświadcza podobnych problemów,
- k) wyjaśnić dalsze kroki: powiedzieć, co zamierzasz zrobić, pamiętając o trudnej sytuacji ucznia (wstyd, poczucie winy, strach przed kolejną przemocą, tajemnica, lojalność wobec sprawcy).

Te zasady pomagają skutecznie rozpoznawać i reagować na przypadki przemocy wobec uczniów, zapewniając im wsparcie i ochronę.

## **b. Rozpoznawanie przemocy wobec ucznia niepełnosprawnego oraz chorego przewlekle.**

### 1. Symptomy przemocy u ucznia przewlekle chorego.

Zwracając uwagę na ucznia przewlekle chorego, istotne jest zrozumienie trudności, które niesie jego choroba. Oprócz zmian fizycznych, uczeń doświadcza także problemów z samopoczuciem i adaptacją do nowej sytuacji. Rozpoznanie przemocy wobec ucznia z niepełnosprawnością lub chorobą przewlekłą jest skomplikowane z kilku powodów:

- a) świadkowie: często mają ograniczony dostęp do ucznia z powodu izolacji środowiskowej; rodzice lub opiekunowie, nawet stosując przemoc, pozostają jego głównymi opiekunami,
- b) ślady przemocy: trudności w ustaleniu pochodzenia obrażeń, które mogą być mylnie przypisywane samej chorobie,

- c) objawy związane z chorobą: objawy przemocy mogą być podobne do tych wynikających z choroby, co utrudnia ich rozpoznanie (np. zachowania lękowe, unikanie kontaktu),
  - d) problemy komunikacyjne: izolacja ucznia oraz trudności w komunikacji słownej mogą utrudniać ujawnienie przemocy.
2. Ujawnianie przemocy przez ucznia.
- Decyzja ucznia o ujawnieniu przemocy jest ogromnym wyzwaniem emocjonalnym. Wymaga odwagi i determinacji, a także oznacza konfrontację z niepewnością i strachem przed przyszłością. Uczniowie, zwłaszcza niepełnosprawni lub przewlekle chorzy, są silnie zależni od swoich rodziców, co dodatkowo komplikuje sytuację.
- a) poczucie lojalności: uczeń musi przezwyciężyć lojalność wobec rodzica, który stosuje przemoc,
  - b) ryzyko eskalacji: istnieje obawa, że ujawnienie przemocy może pogorszyć sytuację w rodzinie i wywołać agresję sprawcy.
3. Ważne aspekty rozmowy z uczniem.
- a) Uczeń może nie podawać wszystkich informacji: często towarzyszy mu lęk o los rodzica, opiekuna i siebie samego.
  - b) Poczucie winy i odpowiedzialności: uczeń może odczuwać zniekształcenia w myśleniu, przypisując sobie winę za doznawaną przemoc.
4. Kluczowe wskazówki:
- a) zadbać o sprzyjające warunki rozmowy: oddzielny pokój, brak pośpiechu, brak osób postronnych,
  - b) używać zrozumiałego języka: dostosowanego do wieku i możliwości ucznia,
  - c) okazywać szacunek i empatię: akceptować ucznia, być cierpliwym i nie naciskać na wyznania,
  - d) unikać naprowadzania: pozwolić uczniowi mówić we własnym tempie,
  - e) okazać zrozumienie: docenić trudność mówienia o problemach rodzinnych,
  - f) pochwalić za odwagę: docenić fakt, że uczeń podjął rozmowę,
  - g) unikać krytyki rodziców: zrozumieć, że uczeń może obawiać się o los rodziców,
  - h) wyjaśnić dalsze kroki: powiedzieć, co zamierzasz zrobić, pamiętając o trudnej sytuacji ucznia.

Te zasady pomagają skutecznie rozpoznawać i reagować na przypadki przemocy wobec uczniów, zapewniając im wsparcie i ochronę.

## **V. Procedury podejmowania interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia.**

### **a. Procedura postępowania w przypadku otrzymania informacji o wykorzystywaniu seksualnym dziecka w środowisku rodzinnym.**

#### 1. Identyfikacja objawów.

Objawy wykorzystania seksualnego u dzieci są zróżnicowane i mogą występować w różnym czasie. Pojedynczy objaw nie zawsze świadczy o wykorzystywaniu, ale powtarzające się symptomy powinny wzbudzić czujność. Ważne jest, aby pamiętać, że brak objawów nie wyklucza wykorzystywania. Symptomy mogą obejmować:

- a) powtarzające się infekcje dróg moczowych,
- b) trudności w chodzeniu lub siedzeniu,
- c) poplamione lub podarte ubrania bez wiarygodnego wyjaśnienia,
- d) skargi na ból, stan zapalny lub swędzenie okolic intymnych,
- e) ból przy oddawaniu moczu,
- f) urazy zewnętrznych narządów płciowych lub okolic odbytu.

#### 2. Zapobieganie wykorzystaniu seksualnemu.

Szkoła podejmuje wszelkie środki, aby zapobiegać wykorzystaniu seksualnemu dzieci. Obejmuje to działania edukacyjne i opiekuńcze mające na celu ochronę uczniów.

#### 3. Postępowanie w przypadku podejrzenia wykorzystania seksualnego.

W sytuacji podejrzenia wykorzystania seksualnego ucznia należy:

- a) zapewnić wsparcie i wiarę: uczeń musi wiedzieć, że jest słuchany i może liczyć na pomoc; nie oceniać jego wypowiedzi,
- b) zachować spokój: uczeń może nie ujawniać wszystkich informacji lub może odwołać wcześniejsze wyznania, jeśli zobaczy, że dorosły jest wstrząśnięty,
- c) rozmowa w prywatnym miejscu: wyjaśnić uczniowi, że konieczne jest przekazanie informacji osobom, które mogą mu pomóc,
- d) nie składać nierealnych obietnic: składanie obietnic, których nie można dotrzymać, może zniszczyć zaufanie ucznia,
- e) nie osądzać sprawcy: krytykowanie sprawcy może spowodować, że uczeń stanie w jego obronie i odwoła swoje wyznania,
- f) powiadomić dyrektora: zgłoszenie podejrzenia wykorzystania seksualnego jest obowiązkiem prawnym,

- g) zachować dyskrecję: informacje o sytuacji ucznia muszą być poufne i dostępne tylko dla osób, które mogą mu pomóc,
- h) wyjaśnić dalsze kroki: informować ucznia o planowanych działaniach, nawet jeśli nie mamy wszystkich odpowiedzi,
- i) nie prowadzić dochodzenia: zadawanie dodatkowych pytań może utrudnić przyszłe śledztwo,
- j) zadbać o wsparcie: uzyskanie pomocy od psychologa lub specjalisty może pomóc w radzeniu sobie z trudnymi emocjami.

#### 4. Wsparcie dla ucznia.

Jeśli uczeń nie mówi wprost o wykorzystywaniu, ale jego zachowanie budzi niepokój, nauczyciele powinni:

- a) stworzyć przestrzeń do rozmowy o problemach,
- b) budować relację opartą na zaufaniu, aby uczeń czuł się bezpiecznie, zwracając się o pomoc,
- c) uważnie obserwować zmiany w zachowaniu ucznia i komunikować się z innymi instytucjami, które mają kontakt z dzieckiem.

#### 5. Obowiązek powiadomienia.

W przypadku podejrzenia wykorzystania seksualnego, pracownik szkoły jest zobowiązany do poinformowania dyrektora, który następnie powiadamia policję lub prokuraturę.

### **b. Procedura postępowania w przypadku krzywdzenia ucznia przez osobę ze środowiska rodzinnego.**

#### 1. Zgłoszenie problemu.

Pracownik podejrzewający krzywdzenie ucznia informuje wychowawcę, pedagogów, psychologa szkolnego oraz dyrektora szkoły.

#### 2. Rodzaje krzywdzenia: przemoc fizyczna, psychiczna, bycie świadkiem przemocy w rodzinie, zagrożenie dobra ucznia, podejrzenie przestępstwa na szkodę ucznia.

#### 3. Interwencja dyrektora.

Dyrektor powołuje zespół interwencyjny do wyjaśnienia okoliczności:

- a) rozmowa z uczniem w obecności pedagogów i psychologa szkolnego,
- b) rozmowa z rodzicem (opiekunem niekrzywdzącym) w obecności pedagogów i psychologa szkolnego,

- c) przedstawienie form krzywdzenia i zachowań ucznia,
  - d) omówienie roli rodzica i propozycja wsparcia,
  - e) informowanie o obowiązku prawnym interwencji i placówkach świadczących pomoc.
4. Potwierdzenie podejrzeń.
- W przypadku potwierdzenia krzywdzenia, na wniosek dyrektora, odpowiednie organy wszczynają postępowanie mające na celu ustalenie planu pomocy małoletniemu.
5. Ustalenie kontraktu.
- Należy ustalić z rodzicem kontrakt eliminujący nieodpowiednie zachowania oraz określający konsekwencje.
6. Brak efektów działań.
- Jeśli działania nie przynoszą efektu, uruchom procedurę "Niebieskiej Karty". W przypadku nieprzestrzegania ustaleń lub niewłaściwego wykonywania władzy rodzicielskiej, należy złożyć wniosek do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację dziecka.
7. Zgłoszenie na policję lub do prokuratury.
- Dyrektor szkoły może zgłosić sprawę na policję lub do prokuratury.
8. Dokumentacja.
- Wszystkie czynności dokumentowane są protokołem, zawierającym wyjaśnienia uczestników postępowania.

### **c. Procedura interwencji w sytuacji krzywdzenia ucznia w szkole przez pracownika jednostki.**

1. Zgłoszenie problemu.

Osoba podejrzewająca krzywdzenie ucznia przez pracownika zgłasza problem pedagogom, psychologowi szkolnemu oraz dyrektorowi szkoły.

2. Interwencja dyrektora.

Dyrektor zapoznaje się z okolicznościami, prowadzi rozmowę z pracownikiem podejrzanym o krzywdzenie oraz uczniem w obecności pedagogów, psychologa szkolnego i rodziców ucznia.

3. Odseparowanie pracownika.

Pracownik jest odsunięty od bezpośredniej pracy z uczniami do czasu wyjaśnienia sprawy.

4. Dokumentacja.

Wszystkie czynności dokumentowane są protokołem z wyjaśnieniami uczestników postępowania.

5. Powiadomienie rzecznika dyscyplinarnego.

W przypadku naruszenia praw ucznia, dyrektor ma 14 dni na zawiadomienie rzecznika dyscyplinarnego zgodnie z procedurami prawnymi.

**d. Procedura interwencji w sytuacji krzywdzenia ucznia w szkole przez rówieśników.**

1. Zgłoszenie problemu.

Osoba podejrzewająca krzywdzenie ucznia przez rówieśników zgłasza problem wychowawcy, pedagogom, psychologowi szkolnemu oraz dyrektorowi szkoły.

2. Rozmowy wyjaśniające.

Wychowawca i pedagog/psycholog przeprowadzają rozmowy z osobą poszkodowaną oraz uczniem/uczniemi oskarżonymi o krzywdzenie.

3. Plan pomocowy.

Wychowawca wraz z pedagogiem/psychologiem opracowują plan pomocowy dla ucznia-ofiary i ucznia-sprawcy.

**e. Procedura postępowania wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego.**

1. Pierwsza pomoc.

Udzielenie pierwszej pomocy i wezwanie pogotowia, jeśli to konieczne.

2. Powiadomienia.

Niezwłocznie powiadomienie dyrektora szkoły, wychowawcy, pedagogów, psychologa szkolnego oraz rodziców/opiekunów ucznia.

3. Zabezpieczenie dowodów.

Świadek zdarzenia powinien zabezpieczyć dowody przestępstwa.

4. Wezwanie policji.

Niezwłoczne wezwanie policji w celu zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i świadków.

5. Znaleziska niebezpiecznych przedmiotów.

W przypadku znalezienia broni, materiałów wybuchowych lub innych niebezpiecznych substancji, zapewnić bezpieczeństwo osób na terenie szkoły, uniemożliwić dostęp do tych przedmiotów i wezwać policję.

## **f. Procedura postępowania w przypadku cyberprzemocy i stalkingu.**

### 1. Zgłoszenie incydentu.

Informacja o cyberprzemocy może pochodzić od ucznia, rodziców, nauczycieli lub innych uczniów. Możliwe jest anonimowe zawiadomienie.

### 2. Interwencja.

- a) Zgłoszenie przekazywane wychowawcy, który informuje pedagogów, psychologa szkolnego i dyrektora szkoły.
- b) Analiza zdarzenia i planowanie dalszego postępowania.
- c) Ustalenie okoliczności zdarzenia i ewentualnych świadków.
- d) Informatyk zabezpiecza dowody i ustala tożsamość sprawcy, jeśli to możliwe.

### 3. Zabezpieczenie dowodów.

- a) Zabezpieczenie i rejestracja dowodów cyberprzemocy (data, czas, treść wiadomości, dane nadawcy).
- b) Dowody są dostępne dla dyrektora, wychowawcy, pedagogów, psychologa szkolnego, rodziców i policji, jeśli doszło do złamania prawa.

### 4. Identyfikacja sprawcy.

- a) Szkoła podejmuje działania mające na celu identyfikację sprawcy cyberprzemocy.
- b) W przypadku niemożności ustalenia sprawcy, współpraca z rodzicami i dostawcą usługi w celu usunięcia szkodliwych treści.

### 5. Działania wobec sprawcy.

- a) Rozmowa z uczniem, omówienie skutków postępowania, poinformowanie o konsekwencjach.
- b) Zobowiązanie sprawcy do zaprzestania działań i usunięcia szkodliwych materiałów.
- c) Współpraca z rodzicami w opracowaniu kontraktu dla ucznia.
- d) Stosowanie konsekwencji zawartych w statucie szkoły.

### 6. Działania wobec ofiary.

- a) Ofiara otrzymuje pomoc psychologiczno-pedagogiczną.
- b) Wsparcie psychiczne oraz porady dotyczące zapewnienia bezpieczeństwa.
- c) Monitorowanie sytuacji ucznia po zakończeniu interwencji.

- d) Informowanie rodziców ofiary o problemie i podjętych działaniach szkoły.
  - e) Opieka psychologiczno-pedagogiczna dla świadków zdarzenia.
7. Dokumentacja.
- a) Sporządzenie notatki służbowej z rozmów oraz zabezpieczenie dowodów cyberprzemocy.
  - b) W przypadku odmowy współpracy przez rodziców sprawcy, powiadomienie sądu rodzinnego.
  - c) W przypadku drastycznych aktów agresji, zgłoszenie tych faktów policji i do sądu rodzinnego.

#### **g. Procedura „Niebieskiej Karty”.**

Celem procedury "Niebieskiej Karty" jest zatrzymanie przemocy domowej i zapewnienie bezpieczeństwa osobie dotkniętej przemocą.

1. Podmioty zobowiązane do działania w ramach procedury:
  - a) jednostki pomocy społecznej,
  - b) gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych,
  - c) policja,
  - d) oświata,
  - e) ochrona zdrowia.
2. Rozpoczęcie procedury.
  - a) „Niebieską Kartę” zakłada dyrektor szkoły, nauczyciel, pedagog/psycholog szkolny, wychowawca, który stwierdza, że w rodzinie ucznia dochodzi do przemocy.
  - b) Wszczęcie procedury następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą.
  - c) W przypadku przemocy wobec niepełnoletniego ucznia, czynności realizowane są w obecności rodzica, opiekuna prawnego lub faktycznego.
  - d) Jeśli sprawcami przemocy są rodzice, działania podejmowane są w obecności pełnoletniej osoby najbliższej.
3. Dalsze postępowanie.
  - a) Po wypełnieniu formularza „Niebieska Karta – A”, osoba dotknięta przemocą otrzymuje formularz „Niebieska Karta – B”.



- b) Formularz „Niebieska Karta – B” przekazuje się rodzicowi, opiekunowi prawnemu lub faktycznemu, albo osobie zgłaszającej podejrzenie przemocy.
- c) Formularz „Niebieska Karta – A” jest przekazywany przewodniczącemu Zespołu interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie w terminie nie później niż 7 dni od wszczęcia procedury.

4. Podstawa prawna:

- a) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 ze zm.)
- b) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta"

## **VI. Ewaluacja stosowania Standardów Ochrony Małoletnich.**

Dyrektor II Liceum Ogólnokształcącego im. Adama Mickiewicza w Raciborzu wyznacza koordynatora, jako odpowiedzialnego za Standardy Ochrony Małoletnich. Do obowiązków wyżej wymienionej osoby należy:

- a) monitorowanie realizacji Standardów,
- b) reagowanie na sygnały naruszenia niniejszych Standardów,
- c) prowadzenie rejestru zgłoszeń,
- d) proponowanie zmian w niniejszych standardach.

Osoba, o której mowa w niniejszym rozdziale zobowiązana jest przeprowadzać raz w roku ankietę oceniającą poziom realizacji wewnętrznych procedur ochrony małoletnich przed krzywdzeniem. Pracownicy szkoły mogą proponować zmiany w procedurach oraz wskazywać naruszenia procedur. Koordynator dokonuje opracowania wypełnionych przez pracowników szkoły ankiet. Sporządza na tej podstawie raport z ewaluacji, który następnie przekazuje Dyrektorowi Szkoły.

Dyrektor II Liceum Ogólnokształcącego im. Adama Mickiewicza w Raciborzu w razie potrzeby wprowadza do Standardów niezbędne zmiany i ogłasza pracownikom szkoły nowe brzmienie. Podczas zebrań Rady Pedagogicznej Dyrektor Szkoły oraz koordynator przypominają pracownikom o obowiązujących w szkole procedurach oraz zasadach.

## VII. Ważne telefony i adresy.

1. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Raciborzu – tel. 32 415 35 47;
2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Raciborzu – tel. 32 415 20 28, 32 415 94 62;
3. Miejskie Centrum Profilaktyki „Drogowskaz” w Raciborzu – tel. 32 415 31 61;
4. Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Raciborzu – tel. 32 414 96 90 002 (dostępny od 16:00 do 19:00 od poniedziałku do piątku), 722 304 453 (dostępny całodobowo);
5. Fundacja Centrum Pokrzywdzonym Przystępstwem w Raciborzu – tel. 510 497 993, 510 497 994 (czynne całodobowo);
6. Telefon Zaufania - 19 288 (linia dostępna od poniedziałku do piątku w godz. 20:00 - 08:00; w soboty, niedziele i święta - całodobowo);
7. Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” – tel. 800 120 002 (linia dostępna 24 godziny na dobę i przez siedem dni w tygodniu) oraz e-mail: [niebieskalinia@niebieskalinia.info](mailto:niebieskalinia@niebieskalinia.info);
8. Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” Instytutu Psychologii Zdrowia – tel. (22) 668 70 00 oraz 116 123 (linia dostępna 24 godziny na dobę i przez siedem dni w tygodniu);
9. Fundacja Feminoteka - Telefon przeciwpromocowy dla kobiet doświadczających przemocy (w tym kobiet transseksualnych) – tel. 888 88 33 88 (telefon czynny od poniedziałku do piątku w godz. 11 – 19);
10. Centrum Praw Kobiet – tel. 800 107 777 (telefon interwencyjny czynny całą dobę; po połączeniu należy wybrać 1 i potem 3);
11. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę – Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży – tel. 116 111 (linia dostępna 24 godziny na dobę i przez siedem dni w tygodniu) oraz Telefon dla rodziców i nauczycieli, którzy potrzebują wsparcia i informacji w zakresie przeciwdziałania i pomocy psychologicznej dzieciom przeżywającym kłopoty i trudności takie jak: agresja i przemoc w szkole – tel. 800 100 100 (linia czynna od poniedziałku do piątku, w godz. 12 – 15);
12. Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka – tel. 800 12 12 12 (linia dostępna 24 godziny na dobę i przez siedem dni w tygodniu);
13. Anonimowa Policyjna Linia Specjalna „Zatrzymaj Przemoc” – tel. 800 120 148 – (bezpłatna linia dostępna 24 godziny na dobę i przez siedem dni w tygodniu);
14. Linia wsparcia psychologicznego Polskiego Czerwonego Krzyża – tel. (22) 230 22 07 (linia dostępna od poniedziałku do piątku w godz. 16 – 20);
15. Bezpłatna aplikacja mobilna „Twój parasol” – <https://twojparasol.com/>